

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 11 (3590) 2022 FEBRUARY – VASARIO 21 • LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS – LITHUANIAN BI-WEEKLY • www.tevzib.com • Nr. kaina – \$2

Kiek mūsų Kanadoje?

CENSUS • RECENSEMENT

Kanados statistikos agentūra, pristatydamą 2021 metų gyventojų surašymo (Census), rezultatus, patvirtino, kad tarp G7 narių – valstybių gyventojų skaičius sparčiausiai didėja Kanadoje. To didėjimo priežastis – nuosekli imigracijos politika. Pagal Census duomenis šiuo metu Kanadoje gyvena 36,991,981 mln. gyventojų. Tai maždaug 1,8 mln. daugiau nei mūsų valstybėje gyveno prieš 5 metus. Tačiau jei Kanados gyventojų skaičių lyginsime su didesne G20 valstybių grupe, ji šioje grupėje būtų tik 7. Kanadą lenkia Australija, Saudo Arabija, Pietų Afrikos respublika, Turkija, Indonezija, Meksika. Didžioji Kanados gyventojų dalis – 27,8 mln., gyvena 41-me mieste. Didysis Torontas pagal gyventojų skaičių pasilieka pats didžiausias miestas Kanadoje. Savo namais Torontą ir jo priemiesčius-palydovus laiko 6,202,225 mln. gyventojų. Montrealis (Kvebeko provincija) antroje vietoje, jame – 4,291,332 gyventojų. Trečioje vietoje – Vakarų Kanadoje didžiausias miestas Vankuveris – 2,642,825 gyventojai. Sparčiausiai didėja gyventojų skaičius Squamish (Br.Kolumbija), Canmore (Alberta), Collinwood ir Wasaga Beach (Ontarijo) kurortuose. Palyginti su Kanados miestais, kaimo vietovėse gyventojų skaičius didėja labai lėtai. Surašymo laikotarpiu - 2016-2021 metais - kaimo vietovių gyventojų skaičius padidėjo tik 26,060 tūkstančiais. Šiuo metu mūsų valstybės kaimiškose vietovėse gyvena 6,6 mln. gyventojų. Sparčiausia gyventojų skaičius didėja Nunavit, atvirkštinis veiksmas - gyventojų mažėjimas - pastebimas Newfoundland ir Labradore. Gyvenimą kaimo vietovėse dažniausiai renkasi Atlanto pakrančių provincijų gyventojai, taip pat Manitobos ir Saskatchewan provincijose. Tuo tarpu pagrindiniai gyventojų telkiniai Kvebeko, Ontario ir Britų Kolumbijos provincijose yra didieji miestai. Bet nežiūrint lėto kaimiškų apylinkių gyventojų skaičiaus augimo, palyginus su pasiturinčių valstybių grupe G7 tik Kanada ir Vokietija dar gali pasidžiaugti kaimo gyventojų prieaugiu, kitose valstybėse šis skaičius pastebimai mažėja.

Lietuvos Nepriklausomybės šventės akimirkos

Iškilmė Daukanto aikštėje

Sveikina Lietuvos prezidentas G.Nausėda

Lietuva švenčia

Vasario 16 d. Lietuva mini 104-ąsias Lietuvos valstybės nepriklausomybės atkūrimo metines. Valstybės vadovai lankėsi Rasų kapinėse, padėjo gėles ant 1918 m. Nepriklausomybės akto signatarų kapų, dalyvavo iškilmėse, pakeliant trijų Baltijos valstybių vėliavas Daukanto aikštėje, kur buvo išklausyta Lietuvos prezidento G.Nausėdos sveikinimo kalba, dalyvavo Iškilmingose Mišiose Arkikatedroje. Vilniaus gatvėmis žygiavo jaunimas, vakare visi kviečiami prie atmi-

nimo laužų Gedimino prospekte, dalyvauti eitynėse su deglais. Partizaninių kovų veteranai ir jų artimieji, Lietuvos kariai išvakarėse Minaičių kaime (Radviliškio raj.)paminėjo kitą istorinę datą - 73-ąsias Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio (LLKS) tarybos paskelbtos nepriklausomybės deklaracijos metines. Šis dokumentas.priimtas sovietinės okupacijos sąlygomis, pagrindyje, patvirtino 1918 metų Vasario 16-osios Akto siekių testinumą.

Rasų kapinėse gėlės signatarams

ŠIAME NUMERYJE

- Lietuviško paveldo žemėlapis Š.Amerikoje – 2, 3 psl.

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

Lietuviško paveldo žemėlapis Š.Amerikoje

Po penkerių metų ir daugiau nei 33 tūkst. nukeliautų kilometrų lietuviai Aistė ir Augustinas Žemaičiai pristatė interaktyvų žemėlapi „Tikslas – Amerika“. Į jį pateko daugiau nei 750 lietuvišką paveldą ir atmintį žyminčių objektų, išsibarsčiusių trisdešimtyje JAV valstijų ir Kanadoje. Į įspūdingą sąrašą pateko lietuvių kapinės, bažnyčios, klubai, žymių lietuvių kapai, lietuviškai pavadintos vietovės ir paminklai lietuviams.

„Šis internetinis žemėlapis yra skirtas ne tik po JAV ar Kanadą keliaujantiems turistams iš Lietuvos, bet ir išeivijoje gyvenantiems lietuviams ar lietuvių kilmės amerikiečiams. Dažnai jiems tai yra pirmasis žingsnis, atkuriant susidomėjimą lietuviškomis šaknimis“, – sako žemėlapio autoriai Aistė ir Augustinas.

Sąrašė – ir pasaulinį pripažinimą pelnę lietuviški objektai

Į žemėlapi „Tikslas – Amerika“ pateko tiek gerai žinomi, tiek mažesni miestai JAV ir Kanadoje: Baltimorė, Bostonas, Čikaga, Detroitas, New Jersey, Filadelfija, Hamiltonas, Dayton, Montrealis, Niujorkas, Niagara Falls, Pitsburgas, Torontas, Vašingtonas, Shennandoah, St.Catharine ir kt.

„Dalis Lietuvos istorijos formavosi už valstybės ribų, ten, kur būrėsi mūsų išeivija. Tai buvo ne tik indėlis į mūsų šalies istoriją, bet ir į JAV. Kai kurie žemėlapyje pažymėti objektai yra gavę įvairias premijas, įtraukti į tų miestų paveldo sąrašus ar į knygas apie architektūrą. Ne vienas jų yra geriau žinomas lietuviams, o amerikiečiams“, – teigia projekto autorius A. Žemaitis.

Vienas iš tokių pavyzdžių – 1903 m. Čikagoje įkurtos šv. Kazimiero lietuvių kapinės, įtrauktos į knygą „199 Cemeteries to See Before You Die“ („199 kapinės, kurias privalai pamatyti prieš numirdamas“). Šiose kapinėse 1979 m. buvo pastatytas ir pirmasis pasaulyje paminklas Lietuvos laisvės šaukliui Romui Kalantai, kurio autorius – Ramojus Mozolaiuskas. Pastarasis sukūrė ir ištisą antkapių

Šv. Kazimiero šventovė Montrealyje, QC

su tautiškais citatomis ir formomis stilių, vyraujančių Čikagos lietuvių kapinėse. O štai Kenebunko šv. Antano vienuolynas, lietuviškas parkas ir svečių namai, kuriuos aplankė žemėlapio sudarytojai, įtraukti į „Lonely Planet“ kelionių vadovą.

„Visgi, didelės dalies lietuviško paveldo objektų nebuvo galima rasti lengvai prieinamuose internetiniuose šaltiniuose. Teko ne kartą eiti į bibliotekų archyvus, bendrauti su lietuvių bendruomenėmis JAV ir Kanadoje ir, galiausiai, vietas aplankyti fiziškai. Tai taip pat suteikė progą gyvai išklausti ir įamžinti lietuvių išeivių istorijas ir priminimus“, – sako Aistė ir Augustinas.

Nuo pasaulinio garso kapinių iki paminklo LDK valdovui Centriniam parke

Kad internetiniu žemėlapiu „Tikslas – Amerika“ būtų patogiu naudotis skirtingų interesų turintiems keliautojams, jis yra suskirstytas į kategorijas. Į „Top 30“ pateko svarbiausios, į bendro pobūdžio knygas ar architektūros tyrimus įtrauktos vietos, į „Top 300“ – daug lietuviybės simbolių turintys objektai, į trečią kategoriją buvo sudėti lietuvių menantys pėdsakai Amerikos gatvėse ir pastatuose, o ketvirtąją – neišlikusias, bet Lietuvos ir lietuvių istorijai svarbias vietas.

Vienai iš projekto kūrėjų Aistei labiausiai įsiminė Niujorke aplankytas viešbutis, kuriame liftininku dirbo ir tuo metu knygą „Balta

Romuvos stovyklavietė Huntsville Ontario

Interaktyvaus žemėlapi „Tikslas – Amerika“ kūrėjai Aistė ir Augustinas Žemaičiai

drobulė“ parašė pats Antanas Škėma. Palaidotas jis taip pat buvo Niujorke, tačiau rasti kapą žemėlapio sudarytojams nebuvo paprasta. Pasirodo, Lietuvoje populiarius rašytojas šiuolaikinių JAV lietuvių tarpe yra mažiau žinomas.

Nukelta į 3-ią psl.

METINĖ PRENUMERATA:

REGULIARI – \$85 (paprastu paštu), \$135 (1 klasės paštu)
SKAITMENINIS TŽ el. paštu (PDF formate) – \$85
RĖMĖJO – \$105 (paprastu paštu), \$155 (1 klasės paštu)
Į UŽJŪRIUS – \$185 (oro paštu), \$105 (paprastu paštu, Kan. dol.)
JAV – \$105 reguliari, \$125 – rėmėjo, \$165 – 1 klasės paštu
JAV prenumeratoriai atsiskaito JAV doleriais.

Redaktorė – Sigina Katkauskaitė, techninė redaktorė – Akvilė Minkevičienė, administratorius – Tomas Trussow.
Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako.

Printed in Canada. ISSN 0040-4063. Return undeliverable Canadian addresses to Circulation Dept. at mailing address above.

We thank the Lithuanian Canadian Foundation for funding the publication of parish news and the American Lithuanian Foundation for its support.
We acknowledge the financial support of the Government of Canada

Targeted financial support programs available now

For eligible Canadians or business owners who continue to struggle due to COVID-19:

- Hardest-Hit Business Recovery Program
- Tourism and Hospitality Recovery Program
- Canada Recovery Hiring Program
- Canada Worker Lockdown Benefit

canada.ca/coronavirus

Government
of Canada

Gouvernement
du Canada

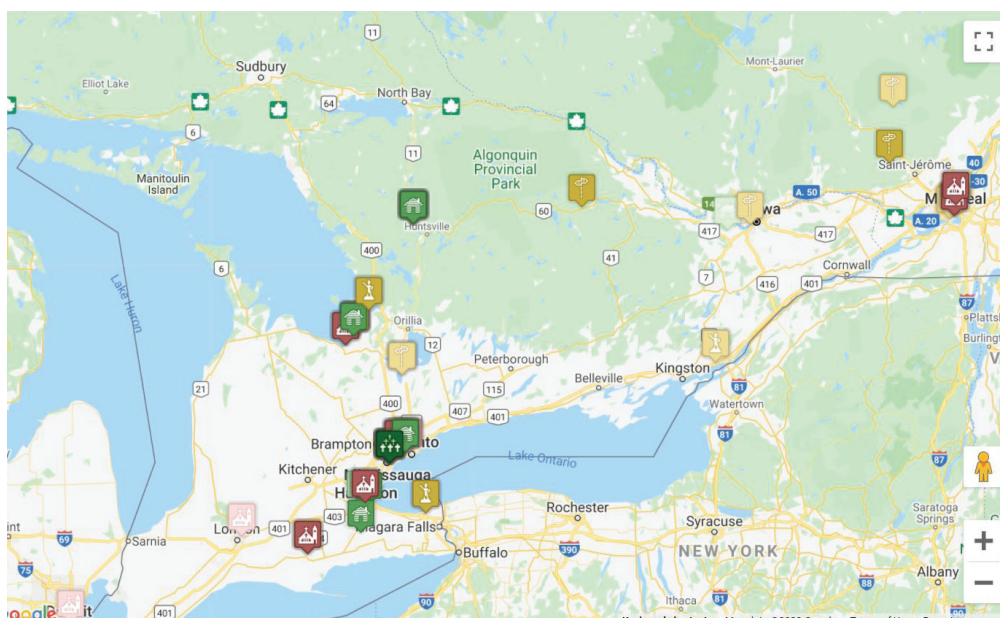
Canada

Lietuviško paveldo žemėlapis Š.Amerikoje

Atkelta iš 2-o psl.

„Bet, norint pamatyti lietuvišką atmintį turinčias vietas, nebūtina dėti tiek pastangų. Juk dažnas Niujorke apsilankantis lietuvis užsuka į Centrinį parką, tačiau ne visi žino, kad jame stovi LDK valdovui ir Lenkijos karaliui Jogailai skirtas paminklas. Negalėjimas išvykti į tolimesnį užsienį gyvenantiems Amerikoje padėjo suprasti, kiek daug jie turi. Pandemija paskatino Amerikos lietuvius keliauti po savo šalį ir atrasti čia esantį lietuvišką paveldą“, – sako A. Žemaitienė.

Žemėlapyje „Tikslas – Amerika“ galima rasti Vilniaus įkvėptą Aušros Vartų bažnyčią Montrealyje, kur už altoriaus stovi Trijų kryžių paminklo kopija, Pitsburgo universitetą, kuriame viena iš auditorijų dar 1940 m. paversta unikaliu Lietuvą atspindinčiu meno kūriniu, Nacionalinės krepšinio asociacijos (NBA) Šlovės muziejų Springfilde, kuriame įamžintas krepšininkas Arvydas Sabonis, lietuviškų Kryžių kalnas Lemonte, kur per kiekvienas Vėlines JAV lietuviai uždega žvakutes Lietuvoje palaidotiems savo giminačiams.

Lietuvių paveldo Kanadoje žemėlapis

Romuvos stovyklos salė – muziejus

Lietuvių paveldo žemėlapis Š.Amerikoje Prie žemėlapio papildymo galės prisidėti visi

Nors žemėlapis po lietuviškos kilmės objektus JAV ir Kanadoje pasiekė finalinį etapą, jo kūrimas nesibaigė. Kaip sako projekto sumanytojai Aistė ir Augustinas, nuolat atsiranda vietų, kuriomis beveik 800 objektų siekiantis sąrašas yra papildomas. Jau baigiant žemėlapio rengimą paaiškėjo, kad Aliaskoje buvo atidarytas lietuvių muziejus, naujos vietos atsiranda ir kituose Kanados ar JAV miestuose.

„Entuziazmo pildyti šį žemėlapi mums niekada netruks. Priklausomai nuo to, koks bus susidomėjimas, ateityje gali atsirasti šiuos objektus įamžinanti knyga, galbūt keliautojams patogi mobilioji programėlė ar dokumentinis filmas. Kas svarbiausia, kad žemėlapis – tik dalis didesnio projekto „Gabalėliai Lietuvos“. Tai – lietuviško paveldo užsienyje enciklopedija internete. Ji jau dengia 40 šalių, ten – platesni visų objektų aprašymai bei istorijos. Taigi, nors oficialiai žemėlapis jau baigtas kurti, tai tikrai ne pabaiga“, – sako žemėlapi „Tikslas – Amerika“ bendraautorius A. Žemaitis.

Žemėlapi galima rasti internetinėje svetainėje www.tikslasamerika.lt, o po visą pasaulį išsibarsčiusias lietuviškos kilmės vietas ir daugiau informacijos apie projektą „Gabalėliai Lietuvos“, kurio dalis yra šis žemėlapis, galima rasti puslapyje www.gabaleliailietuvos.lt. Turintys informacijos apie žemėlapyje dar nepažymėtus objektus, gali siųsti laišką adresu augustinas.zemaitis@gmail.com.